

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Β ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Αιμιλία Καραλή είναι φιλόλογος και μέλος της συντακτικής επιτροπής του διμηνιαίου περιοδικού θεωρίας και πολιτισμού Ουτοπία. Συνεργάζεται με εφημερίδες και λογοτεχνικά περιοδικά, ασχολούμενη με θέματα κριτικής της λογοτεχνίας και θεωρίας του πολιτισμού. Το κείμενο που ακολουθεί προέρχεται από τη συλλογή δοκιμιών της Λόγος, τεχνική και τέχνη στην Έκθεση.

Όταν ο ελεύθερος χρόνος μάς οδηγεί στη «λησμονιά»

Στη μεγάλη πλειοψηφία η έννοια του ελεύθερου χρόνου ταυτίζεται μ' αυτήν της ψυχαγωγίας. Όχι μιας ψυχαγωγίας η οποία θα αναπτύσσει την «ψυχή», θα προάγει την καλλιέργεια, αλλά μιας ψυχαγωγίας η οποία θα εκτονώνει, θα βοηθά τον άνθρωπο να «ξεχάσει» την καταπίεση την οποία δέχεται κατά τη διάρκεια του εργάσιμου χρόνου.

Χωρίς να **παραγνωρίζουμε** την αναγκαιότητα της «εκτόνωσης», δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το πρόβλημα που δημιουργεί όταν γίνεται ο νόμος, ο κανόνας ψυχαγωγίας. Στην ουσία ο άνθρωπος δεν παρεμβαίνει δυναμικά στη ζωή του αλλά **αφήνει** τις δυσκολίες της ζωής δυναμικά να τον παρασύρουν. Η αναζήτηση αποκλειστικά και μόνο της λήθης, η επιδίωξη της αδράνειας του μυαλού οδηγούν τον άνθρωπο στο ν' αναπαράγει μόνο τη βιολογική του δύναμη, ν' αναπληρώνει τυπικά τις σωματικές και διανοητικές δυνάμεις που ξόδεψε κατά τη διάρκεια της εργασίας, να συμμετέχει στη ζωή μονόπλευρα. Δεν είναι, όμως, μόνο το γεγονός ότι ο άνθρωπος καταδικάζεται σε πνευματικό μαρασμό. Είναι και το γεγονός πως αρχίζει και **λιγοστεύει** τις απαιτήσεις του από τη ζωή και τον εαυτό του. Γίνεται με αυτόν τον τρόπο ένας ακούσιος θύτης της δημιουργικότητάς του, μετατρέπεται σε θύμα της αντίληψης η οποία περιορίζει απελπιστικά τον άνθρωπο, τον κάνει μονοδιάστατο. Αναζητώντας να ξεφύγει από μια εχθρική προς αυτόν πραγματικότητα, **μεταμορφώνει** τη δραστηριότητά του σε εχθρό του εαυτού του.

Όταν η ενεργητική παρέμβαση στη ζωή παύει να απασχολεί, όταν κάθε δημιουργική δραστηριότητα θεωρείται πολυτέλεια, τότε ο άνθρωπος περιορίζεται σε μία παθητική κατανάλωση όσων μαζικά του προσφέρονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Εφόσον το περιεχόμενο, οι αξίες και ο προσανατολισμός των τελευταίων αντικαθιστούν και υποκαθιστούν την έλλειψη αισθητικής αγωγής και παιδείας, αιχμαλωτίζουν και κινούν τον άνθρωπο η κατά κόρον προβαλλόμενη ευτέλεια, τα πρότυπα του πλούτου, ο ατομικισμός.

Ο άνθρωπος παγιδεύεται σ' ένα περιβάλλον που του δημιουργεί την ψευδαίσθηση της ελευθερίας επιλογής. Το καθημερινό άγχος, η κούραση, η έλλειψη χρόνου αλλά και η άγνοια τον οδηγούν στο να επιλέξει μόνο μεταξύ όσων του προσφέρει η βιομηχανία της ψυχαγωγίας. [...] Κι αλήθεια, πώς θα μπορούσε να προτιμήσει μια καλή θεατρική παράσταση, όταν η λέξη «κουλτούρα» έχει μετατραπεί σε ειρωνικό χαρακτηρισμό; Πώς θα μπορούσε να ασχοληθεί με μια πνευματική δραστηριότητα, όταν η κυρίαρχη αντίληψη είναι πως η τελευταία αφορά μόνο μερικούς «ειδικούς» μόνο τους «πνευματικούς ηγέτες»;

Κι εδώ είναι η τραγική ειρωνεία: ο άνθρωπος νιώθει ελεύθερος τη στιγμή που ακριβώς είναι σκλαβωμένος. Γιατί είναι σκλαβιά η άγνοια, η παθητικότητα και προετοιμάζει το δρόμο για την ανελευθερία η ψυχαγωγία της λησμονιάς.

Αιμιλία Καραλή, Λόγος, τεχνική και τέχνη στην Έκθεση, εκδ. Στάχυ (διασκευή)

Θέμα 1^ο

A.1 Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε σύμφωνα με το κείμενο τις παρακάτω διαπιστώσεις γράφοντας στο τετράδιο σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη ΣΩΣΤΟ, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη ΛΑΘΟΣ, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

- α) Η αναζήτηση της λήθης στην ψυχαγωγία αποτελεί μια ενεργητική στάση ζωής.
- β) Η ψυχαγωγία της λήθης ακυρώνει τη δημιουργικότητα του ανθρώπου.
- γ) Η παθητική κατανάλωση των ψυχαγωγικών προγραμμάτων των Μ.Μ.Ε υποβαθμίζει τα αισθητικά κριτήρια του ανθρώπου.
- δ) Τα σπουδαία έργα της τέχνης απευθύνονται στους ειδικούς.
- ε) Το πλήθος των ψυχαγωγικών προγραμμάτων των Μ.Μ.Ε δημιουργούν στον άνθρωπο μια ψευδαίσθηση ελευθερίας επιλογής.

Μονάδες 10

A.2 Να πυκνώσετε το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου σε 60 περίπου λέξεις.

Μονάδες 15

Θέμα 2^ο

A.3 «Χωρίς να παραγνωρίσουμε την...τη δραστηριότητα του σε εχθρό του εαυτού του».

- α) Να εντοπίσετε **τον τρόπο ανάπτυξης** της παραγράφου.
- β) Να χωρίσετε την παράγραφο σε δύο μικρότερες και να δώσετε έναν τίτλο στη καθεμία.
- γ) Να εντοπίσετε στην ίδια παράγραφο δύο διαφορετικά ρηματικά πρόσωπα και να ερμηνεύσετε τη λειτουργία τους.

Μονάδες 15

A.4 «Η αναζήτηση αποκλειστικά και μόνο της λήθης, η επιδίωξη της αδράνειας του μυαλού οδηγούν τον άνθρωπο στο ν' αναπαράγει μόνο τη βιολογική του δύναμη, ν' αναπληρώνει τυπικά τις σωματικές και διανοητικές δυνάμεις που ξόδεψε κατά τη διάρκεια της εργασίας, να συμμετέχει στη ζωή μονόπλευρα.»:

Να αναγνωρίσετε τη σύνταξη που χρησιμοποιείται στο υπογραμμισμένο απόσπασμα και να αιτιολογήσετε την επιλογή της συντάκτριας. Στην συνέχεια να τη μετατρέψετε στο αντίθετο είδος.

Μονάδες 10

Θέμα 3^ο

A.5

α) Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου:
παραγνωρίζουμε, αφήνει, λιγοστεύει, έλλειψη, μεταμορφώνει

β) Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου:
βοηθά, της αδράνειας, ακούσιος, αιχμαλωτίζουν, πνευματική

Μονάδες 10

Θέμα 4^ο

A.6 Παίρνοντας αφορμή από το κείμενο που διαβάσατε, να γράψετε ένα άρθρο 300 περίπου λέξεων για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο να προτείνετε τρόπους με τους οποίους η οικογένεια και το σχολείο θα μπορούσαν να συμβάλλουν στον προσανατολισμό των νέων σε μορφές γνήσιας και ποιοτικής ψυχαγωγίας.

Μονάδες 40